

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

محمد صالح گردش

27/12/2023

شب های یلدایی

در گذشته ها زمانی که ما خرد سن و سال بودیم، راه اندازی محافل نذوری چون هفت میوه، سمنک، دیگچه و مالیده در میان مردم ما معمول و مروج بود اما بعضی ازین نذور زیاد عمومی هم نبودند و قسماً وابستگی به دار و ندار خانواده ها داشت از جمله نذر دیگچه و مالیده. در قریه و علاقه داری که ما زندگی می کردیم، یکی از خانواده های که نذر دیگچه و مالیده را با دعوت اقارب و همسایه ها تجلیل می نمود فامیل ما بود و نیز چند خانواده دیگری که گاهی ما نیز در مراسم چنان نذور دعوت شان می گردیدیم ولی در همان گذری که بسر می بردیم دیگر کدام خانواده نذری به نام دیگچه و مالیده نداشتند و اگر داشتند هم فقط در بین خانواده و اقارب بسیار نزدیک شان تجلیل می گردید که دیگران خبر نمی شدند. اما تجلیل از شب یلدا و یا چله چنانکه امروز معمول و مرسوم و عام گردیده راه اندازی نمی شد و عمومیت نداشت. خانواده ما که یک خانواده سنتی بود شب چله را با تربوز در کنار خوراکه های دیگر تجلیل می نمودند ولی خبر و نشانی از دعوت اقارب نزدیک و یا تجلیل همگانی نبود. حالا یک کمی در باره واژه یلدا یا یلذا یک تبصره کوتاه می نمایم زیرا در یکی از نوشته های به چاپ و نشر رسیده ام تقریباً در این مورد مفصل تر نگاشته ام: قسمیکه همه واقف اند این کلمه از کلمات زبان سریانی دانسته شده است که همان شب تولد خورشید معنا می دهد و اما از دید این قلم واژه یلدا یا یلذا یکی از کلمات زبان پهلوی خواهد بود و اصل این کلمه در حقیقت یلذا یا یلزا به معنی زایش پهلوان یا خورشید بوده است که در فرهنگ زبان سریانی به هیأت یلدا در آمده است که در آن زبان و نیز زبان عربی ریشه کلمات میلاد و ولادت و تولد و مولود و غیره خواهد بود. به طور جداگانه نیز کلمه ”یل” یکی از کلمات پهلوی و به معنی پهلوان است و در یشت ها در بخش مهر یشت، مهر یکی از ایزدان بزرگ و توانا و پهلوان مافوق توصیف و تمثیل گردیده است و قسمیکه از آثار برجا مانده ایزد مهر دانسته می شود آن ایزد به هیأت یک پهلوان نمادین و با قدرت در حال کشتن گاوی به نمایش قرار گرفته چنانکه یک مجسمه مهر در یکی از کلیسا های اَتیکان شهر روم تا هنوز به همان توصیف پا برجاست. شب آخر قوس از آن جهت شب تولد مهر است که بعداز آن شب خورشیدپا به رشد می نهد و روز ها طولانی تر می گردند. در پیوند تغییر و تبدیل حرف ذال به دال یا ”ز” می باید افزود که اسم یا کلمه ”پیشداد” به هیأت ”پیشداد” یا پیشزاد نیز در اوستا آمده است که از نظر این قلم هیأت پیش زاد که جمع آن پیشزادیان باشد نسبت به پیشداد و پیشزادیان مقتع تر و توجیه پذیر تر به نظر می رسد.

د پانو شمیره: له ۱ تر ۱

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پاروالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په خیر و لولئ